

Valtuustoaloite: Savukosken kunta järjestää kuntalain mukaisen neuvoa-antavan kansanäänestyksen Soklin kaivoshankkeesta

Khall 15.06.2026 § 179

Valmistelija

Hallintokoordinaattori Katja Karjalainen, 040 738 4738,
katja.karjalainen@savukoski.fi

Valtuutettu Sinikka Leinonen jätti kunnanvaltuuston 8.6.2026 kokouksessa seuraavansisältöisen valtuustoaloitteen:

”Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Savukosken kunta järjestää kuntalain mukaisen neuvoa-antavan kansanäänestyksen Soklin kaivoshankkeesta ennen merkittäviä kunnan tulevaisuuteen, infrastruktuuriin tai maankäyttöön liittyviä ratkaisuja. Äänestys suoritettaisiin suljettuna lippuäänestyksenä. Äänestää voisivat kaikki täysi-ikäiset Savukosken kuntalaiset, joilla on ääni-oikeus.

Soklin hanke on Savukosken historian merkittävimpiä ja vaikutuksiltaan pitkäkestoisimpia hankkeita. Hankkeella voi olla huomattavia vaikutuksia kunnan elinvoimaan, työllisyyteen, talouteen, ympäristöön, matkailuun, porotalouteen sekä kuntalaisten arkeen ja tulevaisuuteen. Näin laajavaikutteisessa asiassa on perusteltua antaa kuntalaisille mahdollisuus ilmaista kantansa suoraan.

Neuvoa-antava kansanäänestys lisäisi avoimuutta ja kuntalaisten luottamusta päätöksentekoon ja antaisi päättäjille selkeän kuvan kuntalaisten näkemyksistä.

Esitämme, että kunnanhallitus ryhtyy viipymättä valmistelemaan neuvoa-antavan kansanäänestyksen järjestämistä ja tuo asian kunnanvaltuuston päätettäväksi.

Savukoskella, 8.6.2026

Allekirjoittajat Jouni Halonen, Sinikka Leinonen, Jarno Murtovaara”

Esittelijä

Vt. kunnanjohtaja Joonas Rentola

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää

1. merkitä valtuustoaloitteen tiedoksi,
2. lähettää aloitteen hallintotoimen valmisteltavaksi. Vastuuvalmistelija toimii vt. kunnanjohtaja.

Päätös

Iida Koistinen toi esille, että valmistelussa tulisi ottaa huomioon neuvoa-antavan kansanäänestyksen tarkoituksenmukaisuus, kustannukset ja vaihtoehtoiset kuntalaisten kuulemistavat.

Kunnanhallitus keskusteli asiasta ja kannatti Koistisen esille tuomien seikkojen huomioon ottamista valmistelussa.

Kunnanhallitus päätti

1. merkitä valtuustoaloitteen tiedoksi,
2. lähettää aloitteen hallintotoimen valmisteltavaksi ja huomioida valmistelussa äänestyksen tarkoituksenmukaisuus, kustannukset ja vaihtoehtoiset kuntalaisten kuulemistavat. Vastuuvalmistelijana toimii vt. kunnanjohtaja.

Jakelu

Valmisteluun

Muutoksenhaku

Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain 136 §:n mukaan hakea muutosta

Khall 7.9.2026 § 234
11/00.01.02/2026

Valmistelija

Kunnanjohtaja Joonas Rentola, puh. 040 545 9009,
joonas.rentola@savukoski.fi

Valtuutetut Jouni Halonen, Sinikka Leinonen ja Jarno Murtovaara ovat 8.6.2026 jättäneet valtuustoaloitteen, jossa esitetään kuntalain mukaisen neuvoa-antavan kansanäänestyksen järjestämistä Soklin kaivoshankkeesta ennen merkittäviä kunnan tulevaisuuteen, infrastruktuuriin tai maankäyttöön liittyviä ratkaisuja.

Kunnanhallitus on käsitellyt aloitteen ja päättänyt lähettää sen hallintotoimen valmisteltavaksi. Samalla kunnanhallitus edellytti, että valmistelussa huomioidaan kansanäänestyksen tarkoituksenmukaisuus, kustannukset sekä vaihtoehtoiset kuntalaisten kuulemistavat.

Kuntalain (410/2015) 24 § mukaan valtuusto voi päättää, että kunnalle kuuluvasta asiasta toimitetaan kansanäänestys. Kansanäänestys on neuvoa-antava. Kuntalain 22 §ä puolestaan säädetään kunnan asukkaiden ja palvelujen käyttäjien oikeudesta osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista, ja osallistumista voidaan edistää muun muassa järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä selvittämällä asukkaiden mielipiteitä ennen päätöksentekoa.

Kunnallisen neuvoa-antavan kansanäänestyksen järjestämisestä säädetään lisäksi laissa hyvinvointialueilla ja kunnissa toimitettavissa neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä (656/1990). Lain 2 § mukaan kunnan kansanäänestys toimitetaan kunnanvaltuuston määräämänä sunnuntaina, eikä sitä saa määrätä toimitettavaksi valtiollisten vaalien tai valtiollisen kansanäänestyksen yhteydessä. Soklia koskevaa kansanäänestystä ei näin ollen olisi mahdollista järjestää kevään 2027 eduskuntavaalien yhteydessä. Kansanäänestyksen järjestäminen edellyttäisi erillistä äänestysmenettelyä ja aiheuttaisi kunnalle hallinnollista työtä ja kustannuksia.

Soklin kaivoshanke on Savukosken tulevaisuuden kannalta poikkeuksellisen merkittävä ja pitkävaikutteinen hanke. Sen mahdolliset vaikutukset ulottuvat muun muassa kunnan elinvoimaan, työllisyyteen, talouteen, infrastruktuuriin, maankäyttöön, ympäristöön, matkailuun ja porotalouteen. Tämän vuoksi kuntalaisten näkemyksen selvittämistä voidaan pitää perusteltuna.

Valmistelussa tarkoituksenmukaiseksi vaihtoehdoksi on arvioitu riippumattoman tutkimuslaitoksen tai muun asiantuntevan ulkopuolisen tahon toteuttamaa kyselytutkimusta. Ulkopuolisella toteuttajalla voidaan pyrkiä varmistamaan tutkimuksen puolueettomuus, kysymysten neutraali muotoilu, tarkoituksenmukainen otanta sekä tulosten luotettava analysointi.

Kyselytutkimus mahdollistaisi myös kuntalaisten näkemysten selvittämisen pelkkää kyllä–ei-asetelmaa laajemmin.

Kyselytutkimuksen valmistelussa keskeistä on määritellä mahdollisimman tarkasti, mihin kysymykseen kuntalaisten vastausta halutaan. On ratkaistava, selvitetäänkö kuntalaisten yleistä suhtautumista Soklin kaivoshankkeeseen vai esimerkiksi suhtautumista hankkeeseen sen erilaisten vaikutusten, ehtojen tai toteuttamistapojen näkökulmasta. Kysymyksenasettelun tulee olla selkeä, neutraali ja sellainen, että tutkimuksen tuloksista voidaan tehdä päätöksenteon kannalta perusteltuja johtopäätöksiä.

Edellä esitetyillä perusteilla jatkovalmistelussa ei tässä vaiheessa ole tarkoituksenmukaista selvittää erillisen neuvoa-antavan kansanäänestyksen järjestämistä, vaan selvittää riippumattoman kyselytutkimuksen toteuttamismahdollisuudet, kustannukset ja kysymyksenasettelu.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Joonas Rentola

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää

- 1) merkitä valtuustoaloitteen jatkovalmistelun tiedoksi;
- 2) todeta, että kuntalaisten näkemyksen selvittäminen Soklin kaivoshankkeesta on hankkeen merkittävien ja pitkäaikaisten vaikutusten vuoksi perusteltua;
- 3) antaa hallintotoimen tehtäväksi selvittää riippumattoman tutkimuslaitoksen tai muun asiantuntevan ulkopuolisen tahon toteuttaman kyselytutkimuksen toteuttamistapa, kustannukset, aikataulu ja mahdolliset toteuttajat;
- 4) edellyttää, että kyselytutkimuksen valmistelussa kiinnitetään erityistä huomiota tutkimuksen puolueettomuuteen, edustavuuteen sekä selkeään ja neutraaliin kysymyksenasetteluun; sekä
- 5) tuoda kyselytutkimuksen toteuttamista koskeva asia selvityksen valmistuttua uudelleen kunnanhallituksen käsiteltäväksi.

Päätös

Lida Koistinen esitti seuraavaa: Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että valtuusto 1. merkitsee valtuustoaloitteen ja sen johdosta tehdyn valmistelun tiedoksi; 2. toteaa, että Savukosken kunta ei järjestä Soklin kaivoshankkeesta kuntalain mukaista neuvoa-antavaa kansanäänestystä eikä erillistä kuntalaiskyselyä; 3. toteaa, että Soklin kaivoshanke on edelleen vaiheessa, jossa hankkeen edellyttämät lupa- ja viranomaismenettelyt ovat kesken eikä hankkeen lopullinen toteuttamistapa tai kunnan kannalta merkitykselliset ratkaisut ole vielä riittävästi täsmentyneet. Näin ollen tässä vaiheessa ei ole perusteltua muodostaa hankkeesta sellaista yleistä kuntalaiskantaa, jota olisi tarkoituksenmukaista mitata erillisellä kansanäänestyksellä tai kuntalaiskyselyllä; 4. toteaa, että kuntalaisten osallistuminen ja vaikuttaminen toteutetaan ensisijaisesti kunnan normaalien päätöksentekojen, kuulemis- ja valmistelumenettelyjen yhteydessä sekä hankkeen edellyttämissä lakisääteisissä menettelyissä; 5. toteaa, että kunnan rajalliset taloudelliset ja henkilöstöresurssit tulee kohdentaa ensisijaisesti lakisääteisten palvelujen järjestämiseen, kunnan talouden tasapainottamiseen sekä muihin kunnan perustehtävien kannalta välttämättömiin tehtäviin; ja 6. toteaa valtuustoaloitteen tältä osin loppuun

käsitellyksi. Sampo Ollila kannatti Koistisen esitystä. Kunnanhallituksen keskustelussa nousi esille kyselytutkimuksesta kunnalle aiheutuvat kustannukset. Jari-Petri Mulari ilmoitti kannattavansa Koistisen esitystä, mikäli siihen lisätään perusteluksi, että kyselyn teettäminen maksaa kunnalle tuhansia euroja. Keskustelun jälkeen kunnanhallitus hyväksyi lida Koistisen tekemän esityksen. Lisäksi kunnanhallitus totesi, että kyselytutkimuksen toteuttaminen aiheuttaisi kunnalle huomattavia kustannuksia.

Jakelu

Kunnanvaltuusto